

ผลกระทบของนโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน
ต่อการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค*

THE IMPACT OF THE INFRASTRUCTURE INVESTMENT POLICY
ON THE DISTRIBUTION OF PROSPERITY TO THE REGION

วสุชาติ มีบุญมี

Vasuchart Meeboonmee

บริษัท เมทิส อินเตอร์เทรด จำกัด

Metis Intertrade Co.,Ltd.

Corresponding Author E-mail: salisa.mcu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาผลกระทบของนโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานต่อการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมและวิเคราะห์เชิงทฤษฎี ผลการศึกษาพบว่า การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานส่งผลกระทบต่อกระจายความเจริญในหลายมิติ ได้แก่ การเพิ่มการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การลดต้นทุนการขนส่ง การเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนและตลาด และการสร้างโอกาสการจ้างงาน อย่างไรก็ตามความสำเร็จของนโยบายดังกล่าวขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ เช่น การออกแบบนโยบายที่เหมาะสม การจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้เน้นความสำคัญของการวางแผนเชิงบูรณาการและการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ผลกระทบผลกระทบของนโยบายการลงทุน; โครงสร้างพื้นฐาน; การกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค

Abstract

This article aims to study the impact of the infrastructure investment policy on the distribution of prosperity to the region. By using the method of reviewing literature and theoretical analysis The results show that the infrastructure investment has a positive impact on the distribution of prosperity in many dimensions, such as increasing economic links.

* Received May 30, 2025; Revised January 13, 2026; Accepted February 8, 2026

Transportation cost reduction Increasing opportunities for access to scholarships and markets and creating employment opportunities. However, the success of the said policy depends on many important factors, such as appropriate policies design. Effective allocation and participation of various sectors Suggestions from this study emphasize the importance of integrated planning and continuous monitoring.

Keywords: The Impact of Investment Policy; Infrastructure; Distribution of Prosperity to the Region

บทนำ

การพัฒนาที่ไม่สมดุลระหว่างพื้นที่เขตเมืองและชนบท รวมถึงความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาคต่างๆ เป็นปัญหาสำคัญที่หลายประเทศต้องเผชิญ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาที่มักประสบปัญหาการกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในเขตเมืองหลัก ในขณะที่พื้นที่ห่างไกลและชนบทยังคงมีระดับการพัฒนาที่ล่าช้า สภาพการณ์ดังกล่าวไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมทางสังคมเท่านั้น แต่ยังกระทบต่อประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรและศักยภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

นโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำดังกล่าว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ครอบคลุมและมีคุณภาพ เช่น ระบบคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณสุขโรค และโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ต่างๆ และสร้างโอกาสให้เกิดการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปยังภูมิภาคต่างๆ อย่างสมดุลมากขึ้น

การศึกษาเชิงประจักษ์ในหลายประเทศแสดงให้เห็นว่าการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Aschauer, 1989; Munnell, 1992; Banister & Berechman, 2001) อย่างไรก็ตาม ผลกระทบดังกล่าวมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ประเภทของโครงสร้างพื้นฐาน และลักษณะของนโยบายที่นำมาใช้ ดังนั้น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกการทำงานและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของนโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

บทความนี้จึงมุ่งศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานต่อการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โดยนำเสนอกรอบแนวคิดทางทฤษฎี ทบทวนหลักฐานเชิงประจักษ์ และเสนอแนวทางการพัฒนานโยบายที่มีประสิทธิภาพ ผลการศึกษานี้คาดว่าจะประโยชน์ต่อนักวิชาการ นักวางแผน และผู้กำหนดนโยบายในการออกแบบ

และปรับปรุงนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้เกิดการกระจายความเจริญอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการลงทุน

นโยบายการลงทุน (Investment Policy) หมายถึงชุดของมาตรการ กลยุทธ์ และแนวทางปฏิบัติที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริม ชี้นำ และควบคุมการลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชนให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นโยบายการลงทุนครอบคลุมการกำหนดเป้าหมาย การจัดสรรทรัพยากร การสร้างแรงจูงใจ และการกำกับดูแลการลงทุนในภาคส่วนต่าง ๆ จากมุมมองของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สาธารณะ นโยบายการลงทุนของรัฐมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขความล้มเหลวของตลาด (Market Failure) โดยเฉพาะในกรณีที่มีการลงทุนมีลักษณะของสินค้าสาธารณะ (Public Goods) หรือมีผลกระทบภายนอก (Externalities) ที่เอกชนไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานจึงเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการที่รัฐจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทหลักในการจัดหาและพัฒนา

ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยพบว่าการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานมีผลผลิตสูงและสามารถช่วยเพิ่มผลิตภาพของภาคเอกชนได้อย่างมีนัยสำคัญ (Aschauer, 1989) ต่อมาได้สนับสนุนและขยายผลการศึกษานี้ โดยเน้นที่ความสำคัญของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในการกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Munnell, 1992)

องค์ประกอบสำคัญของนโยบายการลงทุนประกอบด้วย การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) ซึ่งเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการลงทุนในระยะยาว การจัดสรรงบประมาณ (Budget Allocation) ที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส การออกแบบโครงการ (Project Design) ที่สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของพื้นที่ และการติดตามประเมินผล (Monitoring and Evaluation) อย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนโยบายการลงทุน ได้แก่ ความชัดเจนของวิสัยทัศน์และเป้าหมาย ความเหมาะสมของกลไกการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความต่อเนื่องของนโยบาย และการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงขีดความสามารถทางสถาบัน (Institutional Capacity) ยังมีอิทธิพลสำคัญต่อผลการดำเนินนโยบาย

แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) หมายถึง ระบบสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งทำหน้าที่เป็นฐานรากสำคัญในการสนับสนุนการผลิต การค้า การบริการ และการดำรงชีวิตของประชาชน โครงสร้างพื้นฐานมีลักษณะเฉพาะคือมีต้นทุนการลงทุนเริ่มต้นสูง มีระยะเวลาการให้บริการยาวนาน และส่งผลกระทบต่อกิจกรรมเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง

การจำแนกประเภทของโครงสร้างพื้นฐานสามารถแบ่งได้หลายแนวทางในแนวทางแรกแบ่งตามลักษณะทางกายภาพเป็นโครงสร้างพื้นฐานแข็ง (Hard Infrastructure) ได้แก่ ระบบคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณสุขโรค โรงไฟฟ้า เขื่อน และโครงสร้างพื้นฐานอ่อน (Soft Infrastructure) ได้แก่ ระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุข ระบบการเงิน และสถาบันต่าง ๆ ในแนวทางที่สองแบ่งตามหน้าที่การใช้งานเป็น โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Economic Infrastructure) และโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม (Social Infrastructure)

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อธิบายบทบาทของโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านหลายช่องทาง ประการแรก โครงสร้างพื้นฐานทำหน้าที่เป็นปัจจัยการผลิต (Factor of Production) โดยตรง ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการดำเนินงาน (Démurger, 2001) ประการที่สอง โครงสร้างพื้นฐานส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างตลาดและภูมิภาคต่าง ๆ ช่วยขยายขนาดตลาดและเพิ่มการแข่งขัน ประการที่สาม โครงสร้างพื้นฐานมีผลกระทบแบบผลประโยชน์หลังไหล (Spillover Effects) ที่ช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตของกิจกรรมเศรษฐกิจอื่น ๆ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจในวงกว้างของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง โดยพบว่าผลกระทบเหล่านี้ไม่จำกัดเพียงการลดต้นทุนการเดินทางเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเพิ่มผลิตภาพ การสร้างงาน และการกระตุ้นนวัตกรรม ในบริบทของการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค โครงสร้างพื้นฐานมีความสำคัญเป็นพิเศษเนื่องจากช่วยลดอุปสรรคทางภูมิศาสตร์และระยะทาง เชื่อมโยงพื้นที่ห่างไกลเข้ากับเครือข่ายเศรษฐกิจหลัก สร้างโอกาสการเข้าถึงทรัพยากร ตลาด และบริการต่าง ๆ (Lakshmanan, 2011)

สรุปได้ว่า คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดประสิทธิภาพผลในการสนับสนุนการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพต้องมีลักษณะความเชื่อมั่น (Reliability) ความปลอดภัย (Safety) ความสามารถในการรองรับ (Capacity) และความยั่งยืน (Sustainability) นอกจากนี้ การออกแบบและการบำรุงรักษาที่เหมาะสมยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่ออายุการใช้งานและประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานในระยะยาว

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค

การกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค (Regional Development Distribution) เป็นแนวคิดที่เน้นการสร้างโอกาสและศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่พื้นที่ต่าง ๆ อย่างสมดุลและเป็นธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความแตกต่างในระดับการพัฒนาระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ ภายในประเทศ แนวคิดนี้มีรากฐานมาจากทฤษฎีการพัฒนาภูมิภาค (Regional Development Theory) และทฤษฎีการเจริญเติบโตแบบกระจาย (Decentralized Growth Theory)

ทฤษฎีการเจริญเติบโตแบบขั้วการเจริญ (Growth Pole Theory) ของ Perroux อธิบายว่า การพัฒนาเศรษฐกิจมักเริ่มต้นจากจุดศูนย์กลางหรือขั้วการเจริญ แล้วจึงแพร่กระจายไปยังพื้นที่โดยรอบผ่านกลไกการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม กระบวนการนี้อาจไม่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และจำเป็นต้องมีการแทรกแซงของรัฐผ่านนโยบายการกระจายความเจริญ การศึกษาของ Kumar (2002) เกี่ยวกับผลกระทบของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานระดับภูมิภาคในอินเดีย พบว่า การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายได้ระดับภูมิภาค และลักษณะของความสัมพันธ์นี้ได้รับอิทธิพลจากทั้งประเภทของการลงทุนและระดับการพัฒนาทางสังคมเศรษฐกิจของภูมิภาคต่าง ๆ

แนวคิดการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคครอบคลุมหลายมิติ ได้แก่ การกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Activity Dispersion) การกระจายโอกาสการจ้างงาน (Employment Opportunity Distribution) การกระจายรายได้ (Income Distribution) และการกระจายการเข้าถึงบริการสาธารณะ (Public Service Access Distribution) การบรรลุเป้าหมายในทุกมิติเหล่านี้ ต้องอาศัยการประสานงานระหว่างนโยบายและมาตรการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการกระจายความเจริญ ได้แก่ ศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่ (Regional Potential and Readiness) การเชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค (Inter-regional Connectivity) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Network Collaboration) นอกจากนี้ ปัจจัยด้านสถาบันและธรรมาภิบาล (Institutional and Governance Factors) ยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดประสิทธิผลของนโยบาย

ผลกระทบของนโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานต่อการกระจายความเจริญ สู่ภูมิภาค

การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานส่งผลกระทบต่อการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ผ่านกลไกและช่องทางที่หลากหลาย โดยสามารถแบ่งผลกระทบออกเป็นผลกระทบทางตรง (Direct Impact) และผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ผลกระทบทางตรงเกิดขึ้นจากการที่โครงสร้างพื้นฐานช่วยลดต้นทุนการขนส่งและการติดต่อสื่อสาร เพิ่มการเข้าถึง ตลาดและทรัพยากร และปรับปรุงสภาพแวดล้อมการลงทุน ในขณะที่ผลกระทบทางอ้อม เกิดจากการกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจใหม่ การสร้างงาน และการพัฒนาทักษะ แรงงาน

1. ผลกระทบด้านการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจจากการศึกษาของ Banister & Berechman (2001) แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง อาทิ ถนน รถไฟ และท่าอากาศยาน ช่วยเชื่อมโยงพื้นที่ห่างไกลเข้ากับเครือข่ายเศรษฐกิจหลักทำให้ผู้ประกอบการในพื้นที่สามารถเข้าถึงตลาดที่กว้างขึ้น วัตถุดิบที่หลากหลาย และเทคโนโลยี ที่ทันสมัย การเชื่อมโยงนี้ยังช่วยดึงดูดการลงทุนจากภายนอกและส่งเสริมการแลกเปลี่ยน องค์ความรู้ระหว่างภูมิภาค งานวิจัยใน Yangtze River Economic Zone ของจีนพบหลักฐาน ชัดเจนของผลกระทบการแพร่กระจายเชิงพื้นที่ (Spatial Spillover Effect) ของโครงสร้าง พื้นฐานการขนส่งต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยโครงการขนาดใหญ่ เช่น West to East Gas Transmission และ West to East Power Transmission ไม่เพียงแต่ส่งเสริม การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเท่านั้น แต่ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเคลื่อนย้าย ปัจจัยการผลิต

2. ผลกระทบด้านการลดต้นทุนการดำเนินธุรกิจ การลดต้นทุนการดำเนินธุรกิจ เป็นอีกหนึ่งช่องทางสำคัญที่โครงสร้างพื้นฐานส่งต่อการกระจายความเจริญ ระบบไฟฟ้า ที่เสถียรและน้ำประปาที่สะอาดช่วยลดต้นทุนการผลิต ระบบโทรคมนาคมที่ทันสมัย ช่วยลดต้นทุนการติดต่อสื่อสาร และระบบขนส่งที่มีประสิทธิภาพช่วยลดต้นทุนโลจิสติกส์ การลดต้นทุนเหล่านี้ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในพื้นที่และส่งเสริม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การศึกษาใหม่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานใหม่ (New Infrastructure) ในจีนพบว่าการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานสมัยใหม่ เช่น สถานีฐาน 5G ศูนย์ข้อมูลขนาดใหญ่ และปัญญาประดิษฐ์ มีผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกของจีนที่ได้รับประโยชน์มากกว่าภูมิภาคอื่น ๆ

3. ผลกระทบด้านการสร้างโอกาสการจ้างงาน ผลกระทบด้านการสร้างโอกาส การจ้างงานเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ในระยะสั้น การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน สร้างงานโดยตรงให้แก่แรงงานในพื้นที่ในระยะยาว โครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมใช้งาน

ช่วยดึงดูดการลงทุนและการตั้งธุรกิจใหม่ ส่งผลให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานยังช่วยเพิ่มผลิตภาพแรงงานและสร้างโอกาสสำหรับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ

4. ผลกระทบด้านการเข้าถึงบริการสาธารณสุข การเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่ดีขึ้น เป็นผลกระทบสำคัญอีกประการหนึ่ง โครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษาและสาธารณสุข ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและพัฒนาทุนมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว ระบบสาธารณสุขโลกที่ดีช่วยปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ และเพิ่มความน่าอยู่ของพื้นที่ ส่งผลให้สามารถดึงดูดและรักษาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ

5. ผลกระทบที่แตกต่างกันตามภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ผลกระทบของการลงทุน โครงสร้างพื้นฐานมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของแต่ละภูมิภาค การศึกษาในจีน พบว่า ภูมิภาคที่พัฒนาแล้วในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกมักได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานสูงกว่าภูมิภาคภายในประเทศ ในขณะที่การลงทุนในทุนมนุษย์กลับให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าหรือเทียบเท่าในภูมิภาคที่พัฒนาน้อยกว่า (Démurger, 2001) การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารถไฟความเร็วสูงในจีนแสดงให้เห็นว่าโครงการนี้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำระหว่างภูมิภาคและส่งเสริมการบรรจบกันทางเศรษฐกิจ โดยผลกระทบเชิงบวกของความหนาแน่นของเครือข่ายรถไฟมีนัยสำคัญในภาคตะวันออกและภาคเหนือ ในขณะที่ผลกระทบจากการปรับปรุงการเข้าถึงมีนัยสำคัญมากขึ้นในภูมิภาคแม่น้ำแยงซีตอนกลาง ภาคตะวันตกเฉียงใต้ และภาคใต้ของจีน

การพัฒนานโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้เกิดการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค

การพัฒนานโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้เกิดการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยแนวทางที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ จากการทบทวนวรรณกรรมและหลักฐานเชิงประจักษ์ สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาได้ดังนี้

1. การวางแผนเชิงบูรณาการ การวางแผนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานต้องมีลักษณะเชิงบูรณาการที่พิจารณาถึงความเชื่อมโยงระหว่างโครงการต่าง ๆ และผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม Banister & Berechman (2001) เสนอว่า การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานจะมีประสิทธิผลสูงสุดเมื่อมีการบูรณาการระหว่างเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ เงื่อนไขการลงทุน และเงื่อนไขทางการเมืองและสถาบัน ดังนั้น การวางแผนจึงต้องครอบคลุมทั้งมิติกายภาพและมิติเชิงนโยบาย

2. การจัดลำดับความสำคัญตามศักยภาพของพื้นที่ การจัดสรรทรัพยากร การลงทุนควรพิจารณาจากศักยภาพและความพร้อมของแต่ละภูมิภาค พื้นที่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงและมีปัจจัยสนับสนุนที่เหมาะสมควรได้รับการพิจารณาเป็นลำดับแรก เพื่อให้เกิดผลกระทบแบบขยายตัว (Multiplier Effect) ที่สามารถแพร่กระจายไปยังพื้นที่ใกล้เคียง

3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในยุคปัจจุบันต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnership) เพื่อแบ่งปันความเสี่ยง เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และลดภาระทางการคลังของรัฐ การออกแบบกลไกการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมจะช่วยให้การลงทุนมีความยั่งยืน และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ดีขึ้น

4. การเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ การศึกษาหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่าการปรับปรุงคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่มากให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าการสร้างโครงสร้างพื้นฐานใหม่ ดังนั้น นโยบายการลงทุนควรให้ความสำคัญกับการบำรุงรักษา การปรับปรุงและการเพิ่มประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ควบคู่ไปกับการพัฒนาใหม่

5. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล เช่น เครือข่ายบรอดแบนด์ ระบบโทรคมนาคม และแพลตฟอร์มดิจิทัล มีความสำคัญมากขึ้น การศึกษาพบว่าโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท และเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ โดยเฉพาะในด้านการให้บริการและการค้าออนไลน์

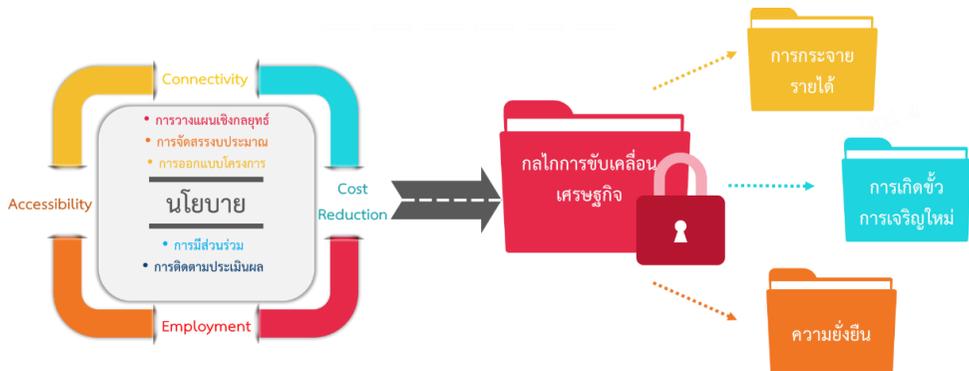
องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบของนโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานต่อการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค พบองค์ความรู้ที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

ความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ องค์ความรู้สำคัญประการแรก คือ ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและการกระจายความเจริญมีลักษณะซับซ้อนและไม่เป็นเส้นตรง การศึกษาของ Munnell (1992) ชี้ให้เห็นว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์นี้ต้องคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาวและไม่สามารถพึ่งพาเพียงการวิเคราะห์ข้อมูลระยะสั้นเท่านั้น ความสำคัญของบริษัทท้องถิ่น การศึกษาแสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขึ้นอยู่กับบริบทและเงื่อนไขของแต่ละพื้นที่เป็นสำคัญ พื้นที่ที่มีเศรษฐกิจท้องถิ่นที่เข้มแข็ง สถาบันที่มีประสิทธิภาพ และนโยบายสนับสนุนที่เหมาะสมมักจะได้รับประโยชน์จากการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าพื้นที่ที่ขาดเงื่อนไขเหล่านี้ การเกิดผลกระทบแพร่กระจาย หลักฐานจากหลายการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การลงทุน

โครงสร้างพื้นฐานสามารถสร้างผลกระทบแพร่กระจาย (Spillover Effects) ที่แผ่ขยายไปยังพื้นที่โดยรอบ อย่างไรก็ตาม ผลกระทบเหล่านี้อาจเป็นได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ขึ้นอยู่กับลักษณะของการลงทุนและสภาพแวดล้อมของพื้นที่

ความสำคัญของการติดตามประเมินผล การติดตามและประเมินผลการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปรับปรุงนโยบายและเพิ่มประสิทธิผล การใช้ตัวชี้วัดที่หลากหลายและเหมาะสมจะช่วยให้สามารถประเมินผลกระทบได้อย่างครอบคลุมและแม่นยำ บทบาทของเทคโนโลยีใหม่ การศึกษาล่าสุดแสดงให้เห็นว่าการบูรณาการเทคโนโลยีใหม่เข้ากับโครงสร้างพื้นฐานแบบดั้งเดิมสามารถเพิ่มประสิทธิผลในการส่งเสริมการกระจายความเจริญได้อย่างมีนัยสำคัญ โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลโดยเฉพาะมีศักยภาพในการลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป

การศึกษาเรื่องผลกระทบของนโยบายการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานต่อการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคแสดงให้เห็นว่า โครงสร้างพื้นฐานมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างสมดุล แม้ว่าจะมีหลักฐานชัดเจนเกี่ยวกับผลกระทบเชิงบวกของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน แต่ความสำเร็จของนโยบายดังกล่าวขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานส่งผลกระทบต่อกระจายความเจริญผ่านช่องทางหลักอย่างน้อย 4 ช่องทาง ได้แก่ การเพิ่มการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การลดต้นทุนการดำเนินธุรกิจ การสร้างโอกาสการจ้างงานและการปรับปรุงการเข้าถึงบริการสาธารณะ ผลกระทบเหล่านี้มีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละภูมิภาค โดยพื้นที่ที่มีการพัฒนาแล้วมักได้รับประโยชน์จากการลงทุน

โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพมากกว่า ในขณะที่พื้นที่ที่พัฒนาน้อยกว่าอาจได้รับประโยชน์มากกว่าจากการลงทุนในทุนมนุษย์ แนวทางการพัฒนาโดยายที่มีประสิทธิภาพต้องเน้นการวางแผนเชิงบูรณาการ การจัดลำดับความสำคัญตามศักยภาพของพื้นที่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน การเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลควบคู่ไปกับโครงสร้างพื้นฐานแบบดั้งเดิม สำหรับประเทศไทยการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการศึกษานี้ควรคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของบริบทไทย เช่น ความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ ความแตกต่างของระดับการพัฒนาระหว่างภูมิภาค และโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน การนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องมีการปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของแต่ละพื้นที่ ในอนาคต การวิจัยเพิ่มเติมควรเน้นการศึกษาผลกระทบของโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและเทคโนโลยีใหม่ การพัฒนาตัวชี้วัดที่เหมาะสมสำหรับการประเมินผลกระทบเชิงคุณภาพ และการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของรูปแบบการลงทุนที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Aschauer, D. A. (1989). Is public expenditure productive?. *Journal of Monetary Economics*, 23(2), 177-200.
- Banister, D. & Berechman, J. (2001). Transport investment and the promotion of economic growth. *Journal of Transport Geography*, 9(3), 209-218.
- Démurger, S. (2001). Infrastructure development and economic growth: An explanation for regional disparities in China? *Journal of Comparative Economics*, 29(1), 95-117.
- Kumar, T. R. (2002). The impact of regional infrastructure investment in India. *Regional Studies*, 36(2), 194-200.
- Lakshmanan, T. R. (2011). The broader economic consequences of transport infrastructure investments. *Journal of Transport Geography*, 19(1), 1-12.
- Munnell, A. H. (1992). Policy watch: Infrastructure investment and economic growth. *Journal of Economic Perspectives*, 6(4), 189-198.
- Munnell, A. H. & Cook, L. M. (1990). How does public infrastructure affect regional economic performance? *New England Economic Review*, 11-33.